

A MEDGYESSY FERENC GIMNÁZIUM
ÉS
MŰVÉSZETI SZAKKÖZÉPISKOLA

Latin nyelv

**I. RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY
II. A VIZSGA LEÍRÁSA**

OM azonosító: 031202

LATIN NYELV

Az élő nyelvek tanuláskor megismerhető más kultúrák a latin esetében térbeli helyett időbeli eltérést mutatnak: saját európai és nemzeti múltunk jelentős kulturális értékeinek felfedezését. Az élő nyelvek köznapi beszédhelyzetekben történő alkalmazásával szemben latin nyelvtudásukat a tanulóknak írott szövegek megértéséhez kell alkalmazniuk, mely szövegek az egyidejű emberi kapcsolatok kialakításának lehetősége helyett általános esztétikai, erkölcsi értékkel vagy történeti fontossággal bírnak.

A tantárgy oktatásának célja és feladata tehát kettős. Ki kell alakítani a latin nyelv elemeinek és szabályainak gyakorlott és tudatos használatát, emellett pedig képet kell adnia Európa latin nyelvű kultúrájának térbeli és időbeli kereteiről, szakaszairól, megjelenési formáiról - elsősorban pedig ennek alapjáról: az antik Róma műveltségéről és életéről. Közvetett cél a tanulók anyanyelv- és általános idegennyelv-használatának tudatosabbá tétele, antik eredetű köznyelvi és szaknyelvi kifejezéseink helyes és tudatos használatának elősegítése.

A megújuló érettségi vizsga latin nyelvből egyszerre igyekszik megtartani a vizsgáztatás korábbi értékes hagyományait, s igazodni a kerettantervek és az általános követelményrendszer új szempontjaihoz. Megmarad az érettségi szövegközpontúsága, az idegen nyelvről magyarra fordítás hangsúlya, a nyelvtudás mérése mellett a művelődéstörténeti elemek kiemelt szerepe. Változások jelennek azonban meg mind a követelményekben, mind a vizsgáztatás formájában, feladattípusaiban. Megnövekszik az elvont nyelvtani ismeretek számonkérésének, egyúttal azok aktív használatának jelentősége, megszűnik az írásbeli vizsga korábbi egyoldalúsága, a szóbeli rész tisztán reprodukzív jellege.

A két szint közötti eltérés sohasem egyazon anyag kétféle mértékű vagy minőségű elsajátításán, illetve számonkérésén alapul. A nyelvtani és kultúrtörténeti tudás területén elsősorban mennyiségi, a fordítási készség mérésekor mennyiségi és minőségi szempontok együtt tesznek különbséget közöttük. A feladatok típusait tekintve középszinten a reprodukatív, emelt szinten a produktív elemek túlsúlya jellemző. A középszintű követelmények ugyanakkor emelt szinten nélkülözhetetlenek.

A részletes vizsgakövetelmények felépítése

Az érettségi vizsga követelményeit mindkét szinten a nyelvtudás egyes elemeire bontva határozzuk meg. A *készségek* közül az élő nyelvek kommunikációs formáival ellentétben az *olvasást* és a *beszédkészség* sajátos elemeit, illetve a *szövegértést* és *fordítást* mérjük. A latinnyelv-oktatás nyelvi képzésen túlmutató összetett célrendszere sajátos *témák*: meghatározott *kulturális ismeretek* és az utóbbiak forrásaiként szolgáló *szöveganyag* megadásával jár.

A követelményeket a *nyelvtani ismeretek* területén az I.B. rész 3. pontjában részletesen is meghatározzuk. Az érettségi követelményekben ismertnek tekintett szavak listáját (alapszókincs) az I.B. rész 4. pontja tartalmazza.

A latin nyelvi érettségin valamennyi nyelvi készség mérése eredeti latin szövegek szóbeli vagy írásbeli feldolgozásán alapul. E szövegek megfelelnek a vizsgázó életkori sajátosságainak, mind tartalmilag, mind nyelvileg világos szerkezetűek, témájukban egységes egészt alkotnak.

I. RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

A) KÉSZSÉGEK

1. Olvasás és beszédkészség

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
A vizsgázó képes - a humanista vagy restituált kiejtési szabályok <i>egyike</i> szerint tetszőleges klasszikus latin szöveg helyes felolvasására, valamint elméletben ismeri a <i>másik</i> kiejtési rendszer szabályait is, - megfelelő ritmusban felolvasni <i>hexameterben</i> , illetve <i>disztichonban</i> írt verses szövegeket, - a <i>témakörök forrásanyagában</i> megadott szerzők	A vizsgázó képes - a humanista és restituált kiejtési szabályok <i>bármelyike</i> szerint tetszőleges klasszikus latin szöveg egyformán helyes felolvasására, - megfelelő ritmusban felolvasni hexameterben, disztichonban, lírai strófákban, iambikus formában vagy hendecasyllabusban írt verses szövegeket.

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
mindegyikétől legalább egy eredeti szöveg vagy szövegrészlet kiejtés, ritmus és intonáció szempontjából egyaránt helyes memoriter felidézésére.	

2. Szövegértés, fordítás

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>írásban</i> ismeretlen, egyszerű (a klasszikus nyelvi normáknak megfelelő, bevezetéssel, esetleg kommentárral könnyített vagy az emelt szinthez képest rövidebb) eredeti latin szöveget nyomtatott szótár segítségével kifogástalanul lefordítani, - <i>szóban</i> egyszerűbb, középiskolai tanulmányai során megismert, eredeti latin szöveg segédeszköz nélküli, kifogástalan lefordítására és értelmezésére, a szöveg szókincsének pontos ismeretével. 	<p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - nyelvi és tartalmilag összetettebb (esetleg a klasszikus nyelvi normáktól valamelyest eltérő, vagy a középszinten elvárhatónál hosszabb) szövegek fordítására, értelmezésére, - a témakörökben megadott szerzőktől ismeretlen szöveg értelmezésére, segítséggel fordítására.

B) TÉMAKÖRÖK

1. Források

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>A vizsgázó nyelvi és tartalmi szempontból egyaránt ismeri <i>legalább</i> az alábbi szerzők egyes eredeti műveit vagy azok részleteit: <i>Marcus Tullius Cicero, Caius Iulius Caesar, Caius Valerius Catullus, Publius Vergilius Maro, Titus Livius, Quintus Horatius Flaccus, Publius Ovidius Naso, Cornelius Tacitus.</i></p> <p>A tanuló alapvető ismeretekkel rendelkezik a fenti szerzők eredeti nyelven megismert szövegein túli irodalmi és egyéb működéséről.</p>	<p>Titus Lucretius Carus, Lucius Annaeus Seneca.</p>

2. Kulturális ismeretek

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>A vizsgázó ismeri</p> <ul style="list-style-type: none"> - a fenti források pontos megértéséhez és értelmezéséhez szükséges földrajzi, történelmi, gazdasági és kultúrtörténeti tudnivalókat, - a latin nyelvű műveltség időbeli és térbeli kiterjedésének kereteit, fontosabb szakaszait, 	

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>- a klasszikus antikvitás mindennapi életét, életkörülményeit (lakás, öltözködés, étkezés, család, szórakozóhelyek), a társadalmi érintkezés szokásait (társadalmi rétegek, államszervezet, közigazgatás), az adott társadalom alapértékeit, a fontosabb ünnepeket és rítusokat (áldozatbemutató, jóslás),</p> <p>- e kulturális értékeknek korunkra és az egyetemes magyar kultúrára gyakorolt hatását, e kapcsolatrendszernek az általa megismert forrásokhoz köthető egyedi elemeit.</p>	

3. Nyelvtani ismeretek

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>- A vizsgázó képes az adott latin szövegben előforduló lexikai elemek és nyelvi struktúrák pontos felismerésére, utóbbiak elemzésére, valamint képzésük, szerkesztésük bemutatására.</p> <p>- A vizsgázó ismeri és tudja képezni a latin leíró nyelvtan alaktanának szabályos és rendhagyó alakjait, ismeri és képes alkalmazni a mondattan fontosabb szabályait.</p> <p><i>Alaktan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Az öt declinatio az i-tövűség általános szabályaival - Vocativus - Locativus - Melléknévfokozás (a kivételek közül: -er végűek; 6 -ilis végű; bonus, malus, magnus, parvus, multus) - Adverbiumok képzése és fokozása (a kivételek közül: -er végű melléknevek; 6-ilis végű; bonus, malus, magnus, parvus, multus adverbiumai) - Névmások: személyes, visszaható, birtokos, mutató névmások közül <i>hic haec hoc, iste ista istud, ille illa illud, is ea id, idem eadem idem, ipse ipsa ipsum</i>, vonatkozó névmás, kérdő névmások közül <i>quis quid</i>, - Számnevek közül: <i>unus -a -um, duo duae duo, tres tria, mille (milia)</i> - Névmási genitivusszal és dativusszal járó szavak - A négy coniugatio - Deponens igék 	<p><i>Alaktan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Az öt declinatio az i-tövűség általános szabályaival és egyedi eseteivel, a ritkább esetvégződésekkel és a vegyes ragozású szavakkal - Locativus (kapcsolódó kötőszó nélküli eseteivel) - Melléknévfokozás - Adverbiumok képzése és fokozása - Névmások és ragozásuk - Rendhagyó igék közül: <i>nolo, malo</i>, hiányos igék

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<ul style="list-style-type: none"> - Semideponens igék - Körülírt igeragozás - Rendhagyó igék közül: <i>sum, possum, eo, fero, volo</i> - Szóalkotás (prefixumok, suffixumok) <p><i>Mondattan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mondatrészek és azok kapcsolatai: állítmány (és „összetett állítmány”), alany, állapothatározó (attributum praedicativum, appositio praedicativa, participium coniunctum) - Az esettan leggyakoribb elemei (az eset használata és nem a terminus felől közelítve): genitivus subiectivus, obiectivus, partitivus; dativus commodi, incommodi, finalis; ablativus loci, temporis, rei efficientis, auctoris, comparationis, mensurae - Az igemódok jelentése - Igenevek és igeneves szerkezetek - A consecutio temporum általános szabályrendszere - Alanyi és tárgyi mellékmondatok: kijelentő, kérdő, célzatos - Célhatározói mellékmondat, következményes mellékmondat - Feltételes mellékmondat - Az <i>ut</i> és <i>cum</i> kötőszó <p>- A vizsgázó képes ismert latin szövegből kiemelni és bemutatni a szövegek pontos megértését szolgáló stilisztikai fogalmakat és jelenségeket: anakronizmus, archaizmus, asyndeton, értelem szerinti egyeztetés (constructio ad intellectum), ellipsis, jelzőcsere (enallage), hendiadyoin, in medias res, metaphora, metonimia, pars pro toto, relatív mondatfűzés, zeugma.</p>	<p><i>Mondattan</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - A consecutio temporum teljes szabályrendszere - Oratio obliqua - Vonatkozó mellékmondat - Okhatározói mellékmondat <p>- A vizsgázó képes az érettségi vizsgán fordított szövegből is kiemelni és bemutatni a megértést szolgáló elemek mellett a szövegek esztétikai értékét tükröző stilisztikai eszközöket is: hasonlat, ismétlés (és annak variációi, ritmus, gondolatrítmus), halmozás, fokozás, ellentétek, jelzős szerkezetek.</p>

4. Alapszókinccs

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
Latinul - alapszó	Latinul - genitivus, szótári alak	Latinul - nem, ragozás	Latinul - alapszó	Latinul - genitivus, szótári alak	Latinul - nem, ragozás
a,ab,abs		praep.	abeo	abire,abii,abitum	
absum	-esse, afui		accedo	accedere,-cessi,-cessum	3.
ac			accendo	-ere,-cendi,-censum	3.
accipio	accipere,accepi,acceptum	3.	accuso	-are,-avi,-atum	1.
ad		praep.	acer	acris, acre	
adeo	adire,adii,aditum		acies	aciei	f.
adsum	-esse, -fui		adventus	-us	m.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
ago	agere, egi, actum	3.	adverto	advertere, adverti, adversum	3.
agricola	-ae	m.	aedes	aedis	f.
aio,ait		hiányos ige	aeger	aegra,aegrum	
aliquis	aliquid	névm. decl.	aequo	-are,-avi-atum	1.
alius	alia,aliud	névm. decl.	aequus	-a, -um	
alter	altera, alterum	névm. decl.	aes	aeris	n.
altus	-a, -um		aestimo	-are,-avi,-atum	1.
amicus	-i	m.	aetas	-atis	f.
amo	amare, amavi, amatum	1.	aeternus	aeterna,aeternum	
amor	amoris	m.	ager	agri	m.
an			agito	-are, -avi,-atum	1.
animal	animalis	n.	agnus	-i	m.
animus	-i	m.	alienus	-a, -um	
annus	anni	m.	almus	-a,-um	
ante		praep.	alo	alere, alui, al/i/tum	3.
antiquus	-a,-um		appareo	-ere, -ui, -itum	2.
aperio	-ire, aperui,apertum	4.	appello	-are, -avi, atum	1.
apud		praep.	appeto	-ere, -ivi, -itum	3.
aqua	-ae	f.	ara	arae	f.
arma	-orum	n.	arbitror	arbitrari,arbitratus sum	1.
ars	artis	f.	arbor	arboris	f.
arx	arcis	f.	arceo	arcere,arcui	2.
atque			ardeo	-ere, arsi, arsurus	2.
auctoritas	auctoritatis	f.	armo	armare,-avi,-atum	1.
audeo	audere,ausus sum	2.	ater	atra,atrum	
audio	audire,audivi,auditum	4.	Athenae	-arum	f.
augur	auguris	m.	auctor	auctoris	m.f.
aut			audax	audacis	
auxilium	-i	n.	augeo	-ere,auxi,auctum	2.
avis	avis	f.	augurium	-i	n.
beatus	-a,-um		auris	auris	f.
bellum	belli	n.	avidus	-a,-um	
benignus	-a,-um		barbarus	-a,-um	
bis			bos	bovis	m.f.
bonus	-a,-um		caecus	-a,-um	
brevis	breve		caedes	-is	f.
cado	-ere,cecid,casurus	3.	caedo	-ere, cecidi, caesum	3.
caelum	caeli	n.	candidus	-a,-um	
campus	campi	m.	careo	-ere, -ui	2.
canis	canis	m.f.	caveo	-ere,cavi,cautum	2.
cano	canere,cecini,cantum	3.	cedo	-ere, cessi, cessum	3.
capio	capere, cepi, captum	3.	celeber	celebris,celebre	
Capitolium	-i	n.	celebro	-are,-avi,-atum	1.
caput	capitis	n.	celer	celeris, celere	
carmen	carminis	n.	cerno	-ere,crevi,cretum	3.
caro	carnis	f.	cibus	-i	m.
castra	castrorum	n.	circum		praep.
causa	causae	f.	circumdo	-dare, -dedi, -datum	1.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
censeo	-ere,censui,censum	2.	citus	-a,-um	
centum			clamor	clamoris	m.
certus	-a,-um		claudio	-ere,clausi,clausum	3.
ceterus	-a,-um		cognosco	cognoscere, cognovi, cognitum	3.
civilis	-e		colligo	-ere,-legi,-lectum	3.
civis	civis	m.f.	collis	-is	m.
civitas	civitatis	f.	colonus	-i	m.
clamo	-are,-avi,-atum	1.	color	-is	m.
clarus	-a,-um		comes	comitis	m./f./
coepi	coepisse,coeptum		communico	-are,-avi,-atum	1.
cogito	-are,-avi,-atum	1.	compono	-ponere,-posui,-positum	3.
cogo	cogere,coegi,coactum	3.	concordia	-ae	f.
colo	-ere,colui,cultum	3.	concurro	-ere,concursi,concursum	3.
communis	commune		condicio	-nis	f.
compleo	-ere,complevi,completum	2.	confero	-ferre,-tuli,collatum	
condo	-ere,condidi,conditum	3.	confirmo	-are,-avi,-atum	1.
coniunx	coniugis	m.f.	coniungo	-ere,-iunxi,-iunctum	3.
consilium	consilii	n.	coniuratio	-nis	f.
consul	consulis	m.	coniuro	-are,-avi,-atum	1.
contra		praep.	consto	-are,constiti,constaturus	1.
copia	-ae	f.	consulo	-ere,consului,consultum	3.
cornu	cornus	n.	convenio	-ire,-veni,-ventum	4.
corpus	corporis	n.	convivium	convivii	n.
credo	credere,credidi,creditum	3.	cor	cordis	n.
creo	creare,creavi,creatum	1.	corona	-ae	f.
cresco	-ere,crevi,cretum	3.	cum..., tum...		
crimen	criminis	n.	cupido	-inis	m.
culpa	-ae	f.	custodia	-ae	f.
cum			damno	-are,-avi,-atum	1.
cum			decem		
cum		praep.	decreasco	-ere,-crevi,-cretum	3.
cunctus	-a,-um		delecto	-are,-avi,-atum	1.
cupidus	-a,-um		denique		
cupio	cupere,cupivi/ii/,cupitum	3.	descendo	-ere,descendi,descendum	3.
cur			desero	-ere,-ui,-tum	3.
cura	-ae	f.	dictator	-is	m.
curo	-are,-avi,-atum	1.	disciplina	-ae	f.
curro	-ere,cucurri,cursum	3.	discipulus	-i	m.
currus	currus	m.	discordia	-ae	f.
de		praep.	dissimilis	-e	
dea	deae	f.	diversus	-a,-um	
debeo	-ere,debui,debitum	2.	doctus	-a,-um	
decet	-ere,-uit		donec		
decus	decoris	n.	dono	-are,-avi,atum	1.
defendo	-ere,defendi,defensum	3.	donum	-i	n.
deus	dei	m.	dubito	-are,-avi,atum	1.
dexter	dextra,dextrum		dubius	-a,-um	
dico	-ere,dixi,dictum	3.	educo	-ere,-duxi,-ductum	3.
dies	diei	m.f.	efficio	-ere,-fecit,-fectum	3.
difficilis	-e		egeo	-ere,-ui	2.
dignus	-a,-um		eligo	-ere,-legi,-lectum	3.
diligo	-ere,-lexi,-lectum	3.	ensis	-is	m.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
disco	-ere, didici	3.	epistola	-ae	f.
dives	divitis		eques	equitis	m.
divinus	-a, -um		equus	equi	m.
do	dare, dedi, datum	1.	eripio	-ere, -ripui, -reptum	3.
doceo	-ere, docui, doctum	2.	evenio	-ire, -veni, -ventum	4.
doleo	-ere, dolui, doliturus	2.	exemplum	-i	n.
dolor	doloris	m.	exerceo	-ere, -ui, -itum	2.
dominus	-i	m.	existimo	-are, -avi, -atum	1.
domus	domus	f.	exitium	exitii	n.
dormio	-ire, dormivi, dormitum	4.	expedio	-ire, -ivi/ii/, -itum	4.
duco	-ere, duxi, ductum	3.	expello	-ere, expuli, expulsus	3.
dulcis	dulce		expecto	-are, -avi, -atum	1.
dum			extra		praep.
duo	duae, duo		extremus	-a, -um	
durus	-a, -um		fallo	-ere, fefelli, falsum	3.
dux	ducis	m.	falsus	-a, -um	
e, ex		praep.	fames	-is	f.
ego			ferox	ferocis	
enim			festus	-a, -um	
eo	ire, ivi, itum		finis	-is	m.
eo			flamma	-ae	f.
ergo			flos	floris	m.
erro	-are, -avi, -atum	1.	fluctus	-us	m.
et			flumen	fluminis	n.
et... et ...			foedus	foederis	n.
etiam			fons	fontis	f.
exercitus	-us	m.	for	fari, fatus sum	1.
fabula	-ae	f.	forma	-ae	f.
facilis	facile		forte		
facio	-ere, feci, factum	3.	fortis	-e	
fama	-ae	f.	frequens	-tis	
familia	-ae	f.	frons	frontis	f.
fas		n.	fructus	-us	m.
fatum	fati	n.	frumentum	-i	n.
felix	felicis		frux	frugis	f.
femina	-ae	f.	fuga	-ae	f.
fero	ferre, tuli, latum		fundo	-ere, fudi, fustum	3.
ferrum	-i	n.	furor	furoris	m.
fides	fidei	f.	gracilis	-e	
filia	-ae	f.	grex	gregis	m.
filius	-i	m.	habito	-are, -avi, -atum	1.
finio	-ire, -ivi, -itum	4.	haruspex	haruspicis	m.
fio	feri, factus sum	3.	horreo	horrere, horruis	2.
forum	-i	n.	hortor	hortari, hortatus sum	1.
frango	-ere, fregi, fractum	3.	hospes	hospitis	m.
frater	-ris	m.	humanus	-a, -um	
frigus	frigoris	n.	humilis	-e	
fugio	-ere, fugi, fugiturus	3.	iaceo	-ere, iacui	2.
futurus	-a, -um		iacto	-are, -avi, -atum	1.
gaudeo	-ere, gavissus sum	2.	imitor	-ari, imitatus sum	1.
gemi	-orum	m.	immortalis	-e	
gens	gentis	f.	impello	-ere, -puli, -pulsum	3.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
genus	generis	n.	impono	-ere,-posui,-positum	3.
gero	-ere,gessi,gestum	3.	ingenium	-i	n.
gigno	gignere,genui, genitum	3.	ingens	ingentis	
gloria	-ae	f.	inimicus	-a, -um	
gratus	-a,-um		iniquus	-a, -um	
gravis	grave		initium	-i	n.
habeo	-ere,habui,habutum	2.	iniuria	-ae	f.
hic	haec,hoc	névm. decl.	innocens	innocentis	
hic			inopia	-ae	f.
hinc			inquit		hiányos ige
historia	-ae	f.	instituo	-ere,institui,institutum	3.
homo	hominis	m.	integer	integra,integrum	
honor	-oris	m.	invideo	-ere,-vidi,-visum	2.
horribilis	-e		invidia	-ae	f.
hostis	hostis	m.(f.)	itaque		
huc			iter	itineris	n.
humanitas	-atis	f.	iudex	-icis	m.
iam			iussus	-us	m.
ibi			lacrima	-ae	f.
idem	eadem,idem	névm. decl.	lapis	lapidis	m.
igitur			lateo	-ere, latui	2.
ignis	-is	m.	latus	lateris	n.
ignoro	-are,-avi,-atum	1.	laus	laudis	f.
ille	illa,illud	névm. decl.	lavo	-are,-avi,-atum	1.
illustris	illustre		legatio	-onis	f.
imperator	-oris	m.	legatus	-i	m.
imperium	imperii	n.	legio	-onis	f.
impero	-are,-avi,-atum	1.	libenter		
impius	-a, -um		libero	-are, -avi, atum	1.
in		praep.	libertas	-atis	f.
in		praep.	limen	liminis	n.
incipio	-ere,-cepi,-ceptum	3.	litus	litoris	n.
inde			loquor	-i, locutus sum	3.
insula	-ae	f.	lumen	luminis	n.
intellego	-ere,-lexi,-lectum	3.	lyra	-ae	f.
inter		praep.	malo	malle, malui	
interficio	-ere,-feci,-fectum	3.	malum	-i	n.
interrogo	-are,-avi,-atum	1.	mando	-are,-avi,-atum	1.
intro	-are,-avi,-atum	1.	maritus	-i	m.
invenio	-ire,-veni,-ventum	4.	medius	-a,-um	
ipse	ipsa,ipsum	névm. decl.	mensa	-ae	f.
ira	-ae	f.	mensis	-is	m.
is	ea,id	névm. decl.	mercator	mercatoris	m.
iste	ista, istud	névm. decl.	mille		
ita			ministro	-are,-avi,-atum	1.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
iubeo	-ere,iussi,iussum	2.	miraculum	-i	n.
iudicium	iudicii	n.	misceo	miscere,miscui,mixtum	2.
ius	iuris	n.	moenia	moenium	n.
iuvenis	iuvene		mollis	-e	
labor	laboris	m.	moneo	-ere, -ui, -itum	2.
labor	labi,lapsus sum	3.	monstro	-are,-avi,-atum	1.
laboro	-are,-avi,-atum	1.	monumentum	-i	n.
latus	-a,-um		mortuus	-a, -um	
laudo	-are,-avi,-atum	1.	mulier	mulieris	f.
lego	-ere,legi, lectum	3.	multitudo	multitudinis	f.
levis	-e		munio	-ire,munivi(ii),munitum	4.
lex	legis	f.	munus	-eris	n.
liber	libri	m.	murus	-i	m.
liber	libera,liberum		muto	-are,-avi,-atum	1.
liberi	liberorum v.liberum	m.	natus	-i	m.
licet	licere,licuit	2.	nauta	-ae	m.
lingua	-ae	f.	ne... quidem		
littera,litterae	-ae,-arum	f.	necesse		Ragozhatatlan
locus	-i	m.	negotium	negotii	n.
longus	-a,-um		nimis		
ludus	-i	m.	nosco	-ere,novi,notum	3.
luna	-ae	f.	noto	-are,-avi,-atum	1.
lupus,lupa	-i,-ae	m.,f.	novem		
lux	lucis	f.	nudus	-a, -um	
magis			numen	numinis	n.
magister	magistri	m.	numero	-are,-avi,-atum	1.
magistratus	-us	m.	numerus	-i	m.
magnus	-a,-um		nuntius	nuntii	m.
maiores	-um	m.	ob		praep.
malus	-a,-um		obscurus	-a,-um	
maneo	-ere, mansi, mansum	2.	observo	-are,-avi,-atum	1.
manus	-us	f.	obsto	-are,obstiti,obstaturus	1.
mare	maris	n.	occido	-ere,occidi,occisum	3.
mater	matris	f.	occido	-ere,occidi,occasum	3.
memini	meminisse		occupo	-are,-avi,-atum	1.
mens	mentis	f.	octo		
metuo	-ere, metui	3.	odium	-i	n.
meus	mea,meum		officium	officii	n.
miles	militis	m.	onus	oneris	n.
miror	mirari,miratus sum	1.	opera	-ae	f.
miser	miseram,miserum		opinio	opinionis	f.
mitto	-ere, misi,missum	3.	ops	opis	f.
modus	-i	m.	opto	-are,-avi,-atum	1.
mons	montis	m.	opus	operis	n.
mорий	mori,mortuus sum	3.	opus est		
mors	mortis	f.	ora	-ae	f.
mortalis	mortale		ordo	ordinis	m.
mos	moris	m.	ostendo	-ere,ostendi,ostentum	3.
moveo	-ere,movi,motum	2.	par	paris	
multus	-a,-um		pasco	-ere, pavi, pastum	3.
nam			pastor	pastoris	m.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
narro	-are,-avi,-atum	1.	pateo	-ere,patui	2.
nascor	nasci,natus sum	3.	pauper	pauperis	
natio	nationis	f.	pectus	pectoris	n.
natura	-ae	f.	pecunia	-ae	f.
navis	navis	f.	perdo	-ere,-didi,-ditum	3.
ne			pereo	-ire,perii,periturus	4.
-ne			periculum	-i	n.
nec			perpetuus	-a, -um	
nefas			pes	pedis	m.
nego	-are,-avi,-atum	1.	placeo	-ere,placui,placitum	2.
nemo	neminis		porta	-ae	f.
neque			potens	potentis	
nescio	-ire,nescivi(ii),nescitum	4.	praeda	-ae	f.
nihil			praedico	-are, -avi, atum	1.
nisi			praedico	-ere,-dixi,-dictum	3.
nobilis	nobile		praesum	-esse,-fui	
nolo	nolle,nolui		pretium	pretii	n.
nomen	nominis	n.	prodigium	-i	n.
nomino	-are,-avi,-atum	1.	proelium	-i	n.
non			proprius	-a, -um	
non solum..., sed etiam...			proverbium	-i	n.
nos			provincia	-ae	f.
noster	nostra,nostrum		prudentia	-ae	f.
novus	-a,-um		pulso	-are,-avi,-atum	1.
nox	noctis	f.	purgo	-are,-avi,-atum	1.
nullus	-a,-um	névm. decl.	quam..., tam		
num			quasi		
nunc			quattuor		
oculus	-i	m.	queror	queri,questus sum	3.
odi	odisse,osus sum		quidam	quaedam,quoddam	névm. decl.
omen	ominis	n.	quin		
omnis	omne		quinque		
oportet	oportere,oportuit	2.	quisquam	quidquam v. quicquam	névm. decl.
oppidum	-i	n.	quisquis	quidquid	névm. decl.
oratio	orationis	f.	quomodo		
orbis	-is	m.	radius	-i	m.
origo	originis	f.	ratio	-onis	f.
orior	oriri,ortus sum	4.	recipio	ere,-cepi,-ceptum	3.
oro	orare,-avi,-atum	1.	reddo	reddere,reddidi,redditum	3.
os	oris	n.	redeo	redire,redii,reditum	
os	ossis	n.	refero	referre,rettuli,relatum	
otium	otii	n.	regio	-onis	f.
parco	-ere,peperci,parsurus	3.	relinquo	-ere,reliqui,relictum	3.
parens	-ntis	m.f.	reliquus	-a, -um	
pareo	-ere,parui,pariturus	2.	repetitio	-onis	f.
paro	-are,-avi,-atum	1.	repeto	-ere,repetivi(ii),repetitum	3.
pars	partis	f.	requies	-etis	f.

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
parvus	-a,-um		requiro	-ere, requisivi, requisitum	3.
pater	patris	m.	res publica	rei publicae	f.
patior	pati, passus sum	3.	restituo	-ere, restitui, restitutum	3.
patria	-ae	f.	ruo	ruere, rui, rutum	3.
paucus	-a, -um		sacerdos	sacerdotis	m.f.
pax	pacis	f.	salus	salutis	f.
per		praep.	sanguis	sanguinis	m.
peto	ere, petivi(ii), petitum	3.	sapientia	-ae	f.
pietas	pietatis	f.	scelus	sceleris	n.
pius	-a,-um		scientia	-ae	f.
plebs	plebis	f.	seco	-are, -ui, sectum	1.
poeta	-ae	m./f.	secedo	-ere, secessi, secessum	3.
pono	-ere, posui, positum	3.	sedes	-is	f.
pons	pontis	m.	septem		
populus	-i	m.	sex		
porto	-are, -avi, -atum	1.	sidus	sideris	n.
possum	posse, potui		silentium	-i	n.
post		praep.	simul		
postea			simulacrum	-i	n.
postquam, posteaquam			simulo	-are, -avi, -atum	1.
potestas	-atis	f.	sino	-ere, sivi, situm	3.
praebeo	-ere, -ui, -itum	2.	societas	-tis	f.
praetor	-oris	m.	sollemnis	sollemne	
primum			spatium	-i	n.
premo	ere, pressi, pressum	3.	species	speciei	f.
primus	-a,-um		spectaculum	-i	n.
princeps	principis		specto	-are, -avi, atum	1.
princeps	principis	m.	sperno	-ere, spreui, spretum	3.
principium	pincipii	n.	spero	-are, -avi, atum	1.
prius			spiritus	-us	m.
priusquam			studeo	-ere, studui	2.
privatus	-a,-um		studium	studii	n.
pro		praep.	stultus	-a,-um	
proficiscor	poficisci, profectus sum	3.	stupeo	-ere, stupui	2.
publicus	-a,-um		suadeo	-ere, suasi, suasum	2.
puella	-ae	f.	suavis	-e	
puer	pueri	m.	summus	-a,-um	
pugna	-ae	f.	superbus	-a,-um	
pugno	-are, -avi, atum	1.	supero	-are, -avi, -atum	1.
pulcher	pulchra, pulchrum		supersum	-esse, -fui	
purus	-a,-um		superus	-a,-um	
puto	-are, putavi, putatum	1.	supplicium	-i	n.
quaero	-ere, quaesivi, quaesitum	3.	surgo	-ere, surrexi, surrectum	3.
qualis	quale		tacitus	-a,-um	
quam			taurus	-i	m.
quando			tellus	telluris	f.
quantus	-a,-um		telum	-i	n.
quare			terminus	-i	m.
-que			terreo	-ere, -ui	2.
qui	quae, quod	névm. decl.	tertius	-a, -um	

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
quia			Tiberis	-is	m.
quis	quid	névm. decl.	tot		Ragoz- hatatlan
quo			transeo	-ire,transii,transitum	
quod			triumpho	-are,-avi,-atum	1.
quoniam			triumphus	-i	m.
quoque			tueor	tueri,tuitus sum	2.
rapio	rapere,rapui,raptum	3.	tum		
rus	-a,-um		turba	-ae	f.
rectus	-a,-um		turbo	-are,-avi,-atum	1.
regina	-ae	f.	tutus	-a, -um	
regno	-are,-avi,-atum	1.	ultra		praep.
regnum	-i	n.	unda	-ae	f.
rego	-ere,rex,rectum	3.	uva	-ae	f.
religio	-onis	f.	vagor	vagari,vagatus sum	1.
reperio	-ire,repperi,repertum	4.	valeo	-ere,valu,valiturus	2.
res	rei	f.	validus	-a, -um	
respondeo	-ere,-spondi,-sponsum	2.	varius	-a,-um	
rex	regis	m.	vehemens	vehementis	
rideo	ere,risi,risum	2.	velut		
rogo	-are,-avi,-atum	1.	vicinus	-a,-um	
Roma	-ae	f.	victor	victoris	m.
Romanus	-a,-um		vigilia	-ae	f.
Romulus	-i	m.	virens	virentis	
rus	ruris	n.	vix		
rusticus	-a,-um		voluntas	-atis	f.
sacra facere			voluptas	-atis	f.
sacer	sacra,sacrum		volvo	-ere,volvi,volutum	3.
sacrum	sacri	n.	votum	-i	n.
saeculum	-i	n.	vulnero	-are,-avi,-atum	1.
saepe					
salio	-ire,salui	4.			
saluto	-are,-avi,-atum	1.			
sapiens	-entis				
sapio	-ere,sapii	3.			
satis					
scio	-ire,scivi(ii),scitum	4.			
scribo	-ere,scripsi,scriptum	3.			
se					
secundus	-a,-um				
sed					
sedeo	-ere,sedi,sessum	2.			
semper					
senator	-oris	m.			
senatus	-us	m.			
senex	senis				
sententia	-ae	f.			
sentio	-ire,sensi,sensum	4.			
sequor	sequi,secutus sum	3.			
servio	servire,servivi(ii),servitum	4.			
servo	-are,-avi,-atum	1			
servus	-i	m.			

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
sese					
si					
sic					
signum	-i	n.			
silva	-ae	f.			
similis	simile				
sine		praep.			
sive... sive...					
socius	socii	m.			
sol	solis	m.			
solum					
solus	-a,-um				
soror	sororis	f.			
sors	sortis	f.			
spes	spei	f.			
spiro	-are,-avi,-atum	1.			
statuo	-ere,statui,statutum	3.			
sto	stare,steti,staturus	1.			
sub		praep.			
sub		praep.			
sum	esse,fui				
sumo	-ere,sumpsi,sumptum	3.			
super		praep.			
super		praep.			
suus	-a,-um				
taceo	-ere,tacui,tacitum	2.			
talis	-e				
tam					
tam..., quam...					
tamen					
tango	-ere,tetigi,tactum	3.			
tantus	-a,-um				
tego	-ere,texi,tectum	3.			
templum	-i	n.			
tempus	temporis	n.			
tendo	-ere,tetendi,tentum	3.			
teneo	-ere,tenui,tentum	2.			
terra	-ae	f.			
timeo	-ere, -ui	2.			
tollo	-ere,sustuli,sublatum	3.			
totus	-a,-um	névm. decl.			
trado	-ere,tradidi,traditum	3.			
traho	-ere,traxi,tractum	3.			
trans		praep.			
tremo	-ere,tremui	3.			
tres	tria				
tristis	triste				
tu					
tunc					
turpis	turpe				

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
tuus	-a,-um				
ubi					
ullus	-a,-um	névm. decl.			
umbra	-ae	f.			
unde					
unus	-a,-um	névm. decl.			
urbs	urbis	f.			
usus	-us	m.			
ut,uti					
uter	utra,utrum	névm. decl.			
utilis	utile				
utor	uti,usus sum	3.			
uxor	uxoris	f.			
vates	vatis	m.f.			
veho	-ere,vexi,vectum	3.			
vel					
venio	-ire,veni,ventum	4.			
ventus	-i	m.			
Venus	-eris	f.			
verbum	-i	n.			
veritas	veritatis	f.			
versus	-us	m.			
verto	-ere,verti,versum	3.			
verus	-a,-um				
vester	vestra,vestrum				
veto	-are,vetui,vetitum	1.			
vetus	veteris				
via	-ae	f.			
victoria	-ae	f.			
video	-ere,vidi,visum	2.			
vinco	-ere,vici,victum	3.			
vinum	-i	n.			
vir	virī	m.			
virgo	virginis	f.			
virtus	virtutis	f.			
vis		f.			
vita	-ae	f.			
vivo	-ere,vixi,victurus	3.			
voco	-are,-avi,-atum	1.			
volo	velle,volui				
volo	-are,-avi,-atum	1.			
vos					
vox	vocis	f.			
vulgus	vulgi	n.			
vultus	-us	m.			

LATIN NYELV

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	180 perc	20 perc
75 pont	75 pont	75 pont	75 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	Nyomtatott latin-magyar szótár (csak az I. részhez)	NINCS	Nyomtatott latin-magyar szótár (csak az I. részhez)	NINCS
A vizsgáztató intézmény biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS

Nyilvánosságra hozandó anyag nincs.

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		15 perc
75 pont		75 pont
I. fordítás	II. feladatsor	Szövegismeret Szövegelemzés Képelemzés
135 perc	45 perc	
40 pont	35 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak a vizsgaközpont által összeállított feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (135 perc) és a II. (45 perc) részen belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

A vizsgázó először a fordítási feladatot oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 135 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására.

A fordításhoz segédeszközként nyomtatott latin-magyar szótár használható. A II. részhez nem használható segédeszköz.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Fordítás

A középszintű érettségi vizsgán a fordítási feladat szövege eredeti, klasszikus latin vagy ahhoz közel álló próza vagy vers, terjedelme 500 karakter ($\pm 10\%$) szóközökkel, amely témájában nem tér el a középiskolában feldolgozott szemelvényektől.

A fordítási feladat azt méri, hogy a vizsgázó képes-e nyomtatott szótár segítségével közepes nehézségű, számára ismeretlen latin szöveget önállóan és szabatosan lefordítani magyar nyelvre. A feladat célja annak mérése, hogy a

vizsgáló elsajátította-e a követelményrendszerben meghatározott nyelvi és művelődéstörténeti ismereteket, és tudja-e ezeket adott latin nyelvű szöveg feldolgozása során mozgósítani. A fordítás és a feladatsor időtartama is jelzi, hogy a fordítási feladat igényel a vizsgálótól nagyobb kreativitást, míg a feladatsor inkább reproductív jellegű.

Feladatsor

A középszintű érettségi vizsgán a feladatsor 6 leíró nyelvtani és 2 lexikai-szóképzéstani feladatból áll. A leíró nyelvtani feladatokban az általános szabályokon túl csak a gyakoribb kivételek ismerete elvárt. A feladatok között szerepelhet kiegészítés, módosítás, átalakítás, meghatározás, felismerés, általában olyan típusú feladat, amely a vizsgáló részéről önálló latin nyelvű szövegalkotást nem igényel.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az írásbeli vizsgadolgozatokat a szaktanár értékeli. Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Az írásbeli vizsgán összesen 75 pont szerezhető, ebből a fordítási feladatra 40 pont, a feladatsorra 35 pont adható. A feladatsor első 6 leíró nyelvtani feladatának pontértéke mindig legalább 25.

A javítási-értékelési útmutató a fordítási feladat értékeléséhez mintafordítást nyújt, és megadja a feladatsor megoldását, valamint a fordítás tagmondatonkénti és a feladatsor helyes válaszonkénti pontértékét.

Szöbéli vizsga

A középszintű szóbeli vizsga tételsorának összeállításáról a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik. A felkészüléshez és a felelethez semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor jellemzői

A tételsornak legalább kétszer annyi tételt kell tartalmaznia, mint a vizsgára jelentkezők száma, de nem lehet kevesebb 5-nél. Ha a vizsgálók száma 10 vagy annál több, akkor minimum 20 tétel kell.

A tétel jellemzői

A tétel első részének feladatai egyazon eredeti latin szövegrészlethez kapcsolódnak, és alapvetően reproductív jellegűek. A tétel első részének alapjául szolgáló szöveg bármely, a részletes követelményeknek megfelelő szemelvény lehet, amelynek terjedelme 300 karakter ($\pm 10\%$) vers vagy 400 karakter ($\pm 10\%$) próza szóközökkel.

A szemelvényhez kapcsolódó feladatok típusai minden tétel esetében a következők:

- a szöveg *felolvasása*;
- a szöveg *fordítása*, amit kiegészít a benne szereplő
 - = 3-5 nyelvtani, stilisztikai jelenség felismerése;
 - = 3-5 lexikai elem pontos meghatározása; valamint
 - = 3-5, a szöveg keletkezésére, kultúrtörténeti utalásaira, illetve értelmezésére vonatkozó rövid kérdés;
- a *szöveg szerzőjétől* vagy a követelményrendszer forrásanyagában meghatározott szerzők valamelyikétől legalább ötsornyi szöveg emlékezetből történő hibátlan előadása. (Öt különálló szállóige is elfogadható).

A tétel második részében a vizsgálónak egy fénykép, reprodukció alapján az ókori, illetve későbbi latin nyelvű kultúra valamely, napjaink műveltségében számottevő jelentőségű területének ismeretéről kell számot adnia. A képnek egyértelműen kell szemléltetnie egy, a követelmények (*források és kulturális ismeretek*) által meghatározott témát. A képek témája nem feltétlenül kapcsolódik a vizsgán szereplő szöveghez.

A vizsgáló által kihúzott tétel tartalmazza a szöveg felolvasására és fordítására, a memoriterek előadására és a képhez kapcsolódó kultúrtörténeti összefoglalásra vonatkozó feladatot. A felelet során a vizsgálónak önállóan kell számot adnia olvasási és közvetítői készségéről, majd válaszolnia a vizsgáztató tanár 3-5 nyelvtani (stilisztikai), lexikai és tartalmi kérdésére, valamint számot adnia memoritertudásáról. Ezt követően a vizsgáló önállóan fejt ki a képhez kapcsolódó művelődéstörténeti témát. A vizsgáztató kérdéseit a tételsor összeállításával együtt kell rögzíteni.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A felelet 75 ponttal értékelhető. Ez a következőképpen oszlik meg az egyes feladatok között:

Felolvasás	5 pont
Fordítás	25 pont
Elemző kérdések	20 pont
Memoriter	10 pont
Képelemzés	15 pont

Értékelési szempontok:

- Felolvasás: helyes latin kiejtés; a szöveg értő intonációja; esetleges versritmusának felismerése.
 - Fordítás: a szöveg ismerete, értése.
 - A nyelvtani, stilisztikai jelenségek felismerésének önállósága, helyessége.
 - A lexikai elemek meghatározásának pontossága, önállósága.
 - A szöveg keletkezése, kultúrtörténeti utalásai, értelmezése: az ismeretek helyessége, gazdagsága.
 - Memoriter: pontosság, helyes latin kiejtés; a szöveg értő intonációja, terjedeleme.
 - Képelemzés: absztrakciós készség; az előadott ismeretek tartalmi gazdagsága; nyelvi megformáltság; az elsajátított ismeretek adott régészeti vagy művészeti emlékekkel történő összekapcsolásának képessége.
- A vizsgázó feleletének értékeléséhez központilag kidolgozott egyéni értékelő lapot használnak.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Emelt szint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		20 perc
75 pont		75 pont
I. fordítás	II. feladatsor	Szövegismeret
135 perc	45 perc	Szövegelemzés
40 pont	35 pont	Képelemzés

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak a vizsgaközpont által összeállított feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (135 perc) és a II. (45 perc) részen belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

A vizsgázó először a I. feladatsort oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 135 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására.

A fordításhoz segédeszközként nyomtatott latin-magyar szótár használható. A II. részhez semmilyen segédeszköz nem használható.

Írásbeli vizsga

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Fordítás

Az emelt szintű érettségi vizsgán a fordítási feladat szövege eredeti klasszikus latin vagy ahhoz közel álló próza vagy vers, amely a részletes érettségi követelményrendszerben meghatározott szerzők műveinek nyelvi megformálásától és témáitól eltérhet. Terjedelme 600 karakter ($\pm 10\%$) szóközökkel. A fordítási feladat azt méri, hogy a vizsgázó képes-e nyomtatott szótár segítségével nyelvilag és tartalmilag összetettebb, számára ismeretlen latin szöveget önállóan és szabatosan lefordítani magyar nyelvre. A feladat célja annak mérése, hogy a vizsgázó elsajátította-e a követelményrendszerben előírt nyelvtani és művelődéstörténeti ismereteket, és tudja-e ezeket adott latin nyelvű szöveg feldolgozása során mozgósítani. A fordítás és a feladatsor időtartama is jelzi, hogy a fordítási feladat igényel a vizsgázótól nagyobb kreativitást, míg a feladatsor inkább reprodukív jellegű.

Feladatsor

A feladatsor 6 db leíró nyelvtani és 2 db lexikai-szóképzéstani feladtból áll. Ezek között szerepelhet kiegészítés, módosítás, átalakítás, meghatározás, felismerés, általában olyan típusú feladat, amely a vizsgázó részéről aktív nyelvtani és kultúrtörténeti tudást, önálló latin nyelvű szövegalkotást is igényel. A leíró nyelvtani feladatokban az általános szabályok részletes ismeretén túl a kivételek ismerete is elvárt. A feladatok közt produktív jellegű is szerepel.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az értékelést központi javítási-értékelési útmutató alapján a vizsgaközpont végzi. A vizsgadolgozatra összesen 75 pont adható, ebből a fordítási feladatra 40 pont, a feladatsorra 35 pont adható. A feladatsor első 6 nyelvtani feladatának pontértéke mindig legalább 25.

A javítási-értékelési útmutató a fordítási feladat értékeléséhez mintafordítást nyújt, és megadja a feladatsor megoldását, valamint a fordítás tagmondatonkénti és a feladatsor helyes válaszonkénti pontértékét.

Szöbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik. A felkészüléshez és a felelethez semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli feladatsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor jellemzői

A szóbeli vizsgához vizsganaponként 20 szóbeli tétel készül.

A tétel jellemzői

A tétel első része a vizsgázó számára ismeretlen, de a klasszikus nyelvi normákat követő szövegrészletre épül. A szöveghez kapcsolódó tartalmi kérdések a követelményrendszerben meghatározott irodalmi, stilisztikai és művelődéstörténeti jelenségekre vonatkoznak. A fordítandó szöveg mennyisége 250 karakter ($\pm 10\%$).

A szemelvényhez kapcsolódó feladatok típusai minden tétel esetében a következők:

- a szöveg *felolvasása*;
- a szöveg *fordítása*, illetve az ezt előkészítő és követő *nyelvi* elemzés;
- a szerzőre és a műre vonatkozó ismeretek bemutatása vagy a szövegben megfogalmazódó információ értelmezése;

- ötsornyi, a tételhez kapcsolódó szöveg emlékezetből történő felidézése és helyes előadása.

A tétel második részében a vizsgázó egy fénykép, reprodukció alapján az ókori, illetve későbbi latin nyelvű kultúra valamely, napjaink műveltségében számottevő jelentőségű területének ismeretéről ad számot. A képek *egyértelműen* szemléltetnek egy-egy, az emelt szintű érettségi követelményrendszerének (*források és kulturális ismeretek*) megfelelően kiválasztott témát. A képek témája nem kapcsolódik feltétlenül a vizsgán szereplő szöveghez. Emelt szinten a vizsgázó ismertetését nem csupán a kép témájához köti, hanem leszűkíti a képen ábrázolt egyedi elemekre, s szól az ábrázolás vagy az információhordozás mikéntjéről is (régészeti jelentőség, értelmezés stb.).

A vizsgázó által kihúzott tétel szövege a szöveg felolvasására, fordítására és értelmezésére, a memoriterek előadására vonatkozó feladatokat tartalmazza. Tartalmazza továbbá a kép, reprodukció címét és alkotóját (ha az ismeretlen, valamely további segítő információt: lelőhely, rendeltetés stb.), valamint egy-egy, a kép tartalmára, illetve az információhordozás mikéntjére vonatkozó kérdést. A felelet során a vizsgázónak önállóan kell számot adnia olvasási és fordítási készségéről, a szöveg értelmezéséről, memoritertudásáról, illetve válaszolnia a vizsgáztató leíró nyelvtani vagy művelődéstörténeti kérdéseire. Ezt követően önállóan fejt ki a kép által megvilágított művelődéstörténeti témát és mutatja be annak adott ábrázolását. A vizsgáztató kérdéseit a tételsor összeállításával együtt kell rögzíteni.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A felelet 75 ponttal értékelhető központi értékelési útmutató alapján. Az összpontszám a következőképpen oszlik meg az egyes feladatok között:

Felolvasás	2 pont
Nyelvtani értelmezés	18 pont
Fordítás	25 pont
Tartalmi-történeti kérdések	10 pont
Memoriter	5 pont
Kép bemutatása	15 pont

Értékelési szempontok:

- Felolvasás: helyes latin kiejtés; a szöveg értő intonációja; esetleges versritmusának felismerése.
- Fordítás, illetve az ezt előkészítő és követő nyelvi elemzés: fordítási készség; grammatikai ismeretek alkalmazása.
- Tartalmi, történeti kérdések: az ismeretek helyessége, gazdagsága.
- Memoriter: helyes előadás, terjedelem.
- Kép bemutatása: absztrakciós készség; az előadott ismeretek tartalmi gazdagsága; nyelvi megformáltság; az elsajátított ismeretek adott régészeti vagy művészeti emlékekkel történő összekapcsolása.

A vizsgázó feleletének értékeléséhez központilag kidolgozott egyéni értékelő lapot használnak.